

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 271. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1914 november 21.

Takarékoskodni kell a kenyérrrel.

A kormány rendeletet adott ki, hogy november 25-én tul a malmok és a kereskedők csak keverve hozhatnak lisztet forgalomba. Nem lesz nullás liszt a malmoknak, a buzába árpát, a rozsba kukoricát és burgonyát kell keverniök. A pékek nem süthetnek többé luxussüteményeket, csak kenyeret. Meg kell szoknunk a prófontot. Ez éppen oly tápláló, sőt táplálóbb, mint a fehér kenyér. Csak az ize, illata más. Ez az iz, ez az illat évek mulva is emlékeztetni fog bennünket a háborura, mindarra, mi véle összefügg, mert egy illat, egy iz olyan gondolatcsoportosító, hogy évek multán is eszünkbe juttat mindent, mi véle összefüggött.

Az állam ezen intézkedése első szelid nyomás, mellyel nyomatékosan figyelmeztet a takarékosagra. Bárcsak megtanulnánk ezt a nagy erényt, s bárcsak évek mulva is ezt juttatná eszünkbe a háborus kenyér ize, illata. Ha a takarékoságot megtanulnánk ezalatt a háboru alatt, ez az eredmény felérne egy győzelemmel. Pedig azt megtanulni oly egyszerű, mint a legnagyobb igazságok, melyek mindig rendkívül egyszerűek és e pár szóba foglalható: nem szabad többet költeni, mint amennyi a jövedelmünk. És a magyar társadalom ezt sehogysen akarja megtanulni. Talán sehohsem élnek az emberek oly könnyelműen, oly drágán, mint nálunk. Asszonyaink ruházódása oly drága, a milyent egy polgári jövedelem nem fedezhet. Különösen a legutóbbi 10 év alatt e tekintetben a fényűzés oly fokra hágott, mintha mindenki versenyre akarna kelni azokkal, akiknek a jövedelme nem bir reális alappal, hanem esetleg horribilis, amint a spekuláció beüt. Az ilyen egzisztenciák természetesen úgy élnek mint a szerencsejátékosok, a kik szórják a pénzt a nyereségből. Ezekkel természetesen a mi polgári társadalmunk nem versenyezhet.

De ki törődött ezekkel a fonák-ságokkal a háboru előtt? Ha nem telt a jövedelemből fel kellett venni váltóra és melyik jól rendezett polgári családnak nem volt váltója? Az előkelőségből nem lehetett engedni semmi áron. Franciaországban, a takarékoság klasszikus hazájában nincs család, melynek tőkéje ne lenne s nincs házasság hozomány nélkül. Nálunk alig van házasság, mely váltóadósság nélkül kezdődjék és végződjék.

Leányainkat kénytelenek vagyunk kenyérkereső pályára adni s az eredmény az, hogy a kenyérkereső nők nagyrésze használja fel a szerzett jövedelmet, hogy fényűzően ruházkodjék s felesleges jövedelmét nyálánkságra költse.

Társadalmunknak ez az urhatnásága tette tönkre a magyar dzsentoit. Annyira elékelősödött, hogy köznapi használatra alkalmatlanná vált. Újseire tekintettel olyan-nak látta magát mint egy muzeumi tárgy, mint egy két-háromszázéves relikvia, melynek alig lehet méltó környezetet találni és akinek alig lehet valami elég előkelő: a dolgozó társadalom semmiesetre sem

méltó hozzá, innen származott az a felfogás, hogy a vérbeli dzsentoik lenézte még a szellemi munkásokat is, mert pénzért dolgoznak. Ily felfogás mellett lehetetlen tönkre nem menni. Így indult pusztulásnak az a társadalmi osztály, mely a nemzet gerince.

Mennyire ráfér társadalmunkra ez a kis háborus tanítás a takarékoságról. Most válik érthetővé a Szent Pál mondása: „azoknak, akik Istent szeretik, minden összeműködik a jóra.“ Mert a rossz is csak arra való, hogy jó eredményt idézzen elő.

Ez a háborus kenyér szimbolum, mely folyton int, figyelmeztet arra, hogy Magyarországnak élet-halál harca folyik, melyben nekünk is részt kell vennünk azzal, hogy minél kevesebbet pusztítsunk el a nemzet javaiból, mert amink van, az nem egészen amiénk, hanem a nemzeté is s ebben az irtózatos küzdelemben a nemzet ellen vétkezik az, aki a szükségesnél többet fogyaszt.

Tanuljunk meg takarékoskodni úgy, hogy a háboru után se felejtsük el.

A világháboru.

A törökök Batum előtt.

Konstantinápoly, nov. 20. A török főhadiszállás a következőket jelentti:

A határon az oroszokat második napja hevesen támadjuk. Azab körül a nagyon megerősített magaslatokat szuronyrohammal foglaltuk el. A változatlan hevességgel folyó harc ránk nézve igen kedvező.

Batum irányában az ellenséget újra megvertük, a Zavotlar és a Kura magaslatokat megszállottuk. Az előbbinél zászlót, négy ágyut, automobiloikat, lovakat és élelmiszert zsákmányoltunk, több

száz fogoly jutott kezeinkbe, köztük egy alezredes, 6 tiszt és egy kozák ezredes. Az orosz sereg maradéka rendetlenül Batum felé menekül.

Asser-Beidján tartományban e hó 16-án Selmasnál ütköztünk össze az oroszokkal és megvertük őket. Száz ember, két tiszt halt meg az oroszok közül. Az oroszokat szolgáló perzsa törzsek vezérei hozzánk csatlakoztak. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az arabok Anglia ellen.

Konstantinápoly, nov. 20. Az idevaló kormány a török birodalom arabok lakta

összes vidékeiről jelentést kap, amelyek szerint egész Törökországban angliellenes mozgalom van elterjedőben az arabs lakosság körében Hedzsászból való jelentés szerint azoknak az araboknak a száma, akik az angolos egyiptomi uralmánál leküzdésében részt fognak venni, rövidesen megfogja haladni a kétszázévezret.

Tanger külvárosai mohamedán kézen.

Kopenhága, nov. 20. A Politikennek jelentik: Tanger külvárosai már a mohamedánok kezében vannak. (M. T. I.)

Portugáliai csapatok védik a Suez-csatornát.

Frankfurt, november 20. Athénből érkezett távirat jelenti a Frankfurter Zeitungnak, hogy az ott megjelenő Embros című lap szerint portugáliai csapatok érkeztek Alexandriába, hogy a Suez csatornát védelmezzék.

Tisza István Berlinben.

Berlin, november 20. Tisza István gróf miniszterelnök tiszteletére, aki a német főhadiszállásra utaztatásban a tegnapi napot Berlinben töltötte volt, Hohenlohe Gottfried herceg osztrák-magyar nagykövet dinert adott, amelyen a miniszterelnökön és titkárán, Latinovits Endre dr-on kívül a nagykövetség tagjai vettek részt. A diner az Esplandeszállóban volt, minthogy a csak nemrég Berlinbe kinevezett nagykövetnek szállása még nincsen berendezve. (Bud. Tud.)

Végleges harcok Szerbiában.

Budapest, nov. 20. A déli harc-szintér egész harcvonalán végleges harcok folynak. A Lazarevaci erődtett állás ellen támadásunk előnyösen halad. Tegnap hét tisztet és 660 főnyi legénységet elfogtunk. Az időjárás kedvezőtlen, a magaslatokat méteres hó borítja,

a völgyek viz alatt vannak. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

A szerb visszavonulás.

Nis, nov. 20. A szerb sajtóiroda jelenti november 16-án: Tekintettel a nagy túlsúlyra, mellyel a velünk szemben álló ellenség területünkön van, hadseregünk fokozatosan visszavonul, hogy fel tudhassa venni a csatát olyan feltételek mellett, amelyek ránk nézve kedvezőbbek. Csakis ezért történt, hogy feladtuk Jeckát és Pocieljovót.

Péter király megtévelyodött.

Bécs, november 20. A Reichspost szóftai tudósítója állítólag feltétlenül hiteles forrásból közli, hogy a szerb kormány Párisban, illetőleg Bordeauxban diplomáciai képviselője útján bejelentette, hogy a végső gazdasági összeomlás következtében Szerbia nem képes tovább folytatni a háborút. Péter király elméje elborult s ezért van internálva Ribarska Banjában. A megvert szerb sereg rendetlen futásban menekül beljebb az ország déli és délkeleti vidékére, hogy még egyszer szembe szálljon az osztrák-magyar sereggel Kragujevac vidékén.

A szerb kormány Athénben még egy utolsó kísérletet tett, hogy Görögországtól segítséget kérjen. Nagyon valószínű, hogy a Balkánon legközelebb új bonyodalmak fognak keletkezni.

Francia sebesültek nyomorusága.

Páris, november 20. Barrés Maurice beadványt intézett a hadügyminiszterhez, amelyben figyelmébe ajánlja a katonai Vörös Kereszt intézményt. Kifejti, hogy a Vörös-Kereszt nem működik úgy, mint kellene. A sebesültekről nem gondoskodik eléggé, a kórházvonatok még nem közlekednek. A tetanus-esetek ijesztő arányokat öltenek. Egyáltalán a francia Vörös-Kereszt-nél sok hiány és visszaélés nyomára jöttek. Pedig szükség volna arra, hogy a sebesültek tízezreiről jobban gondoskodjanak. Az orvosok száma igen kevés. A sebesültek ijesztő állapotban kerülnek a kórházakba. Hat héten át árokban, sárban és vízben fekszenek az elesettek holttestein, anélkül,

hogy fehérműt válthatnának, majd megsebesülve egynehány napig még ott hevernek a piszokban. Nem csoda, hogy a tetanus-esetek száma rohamosan növekszik, az amputálások aránya pedig egyenesen ijesztő.

A történelem legvéresebb csatája.

Róma, nov. 20. A Giornale d'Italia írja: most érkeznek részletek azokról a rettenetes harcokról, melyek Dixmuiden körül játszódtak le és amelyek azzal végződtek, hogy a németek ezt a várost elfoglalták. Az ütközet a történelem legvéresebb és legelkeseredettebb csatái közé tartozik. A harc partokon, mezőkön, csatornában játszódtak le. Az emberek vadállatokká változtak, foglyokat egyik részről sem ejtettek, mert senki nem kért és senki nem adott kegyelmet. A gyorstüzélok rémes munkát vittek véghez, szüntelen hullottak el az áldozatok százai. A harc szörnyes értelemben a vízben történt, tes-test ellen, szuronnal, puskaaggal.

Albert — Jeruzsálem királya.

Berlin, nov. 20. Genfből táviratozzák a Lokalanzeiger-nek: A francia lapok közlik, hogy Denis Cochin francia képviselő cikkében és politikai négygyűléseken mondott beszédekben biztosította Albert királyt arról, hogy Franciaország neki tartja fenn a Jeruzsálem királya címet és rangot abban az esetben, ha a szövetségesek meghódítják Jeruzsálemet.

Allamfők békeakciója.

Brüsszel, november 20. A belga kormányhoz közelálló körökben megerősítik azt a hírt, hogy Vilma hollandi királyné, a svájci szövetségi elnök és Wilson amerikai köztársasági elnök közt bizalmas eszmecsere folyik arról, vajjon a Wilson által kezdeményezendő békeközvetítési előmunkálatok megindítása reményteljes lehetne-e?

JÖNNEK!

Keresni fogják őt is, a szegény kis kadétot. Megérdemli, hogy az ember utánna küldjön egy fájó gondolatot, aminőt gyenge, tehetetlen emberek után szokott küldeni az ember, akiket elragad a nagy láz.

Az ő helye is üresen maradt valahol. Talán északon lakott, ahol korán leesik a hó és már szánkázna otthon. Vagy itt délen, nagy síkságon, ahol sokat szeretnek lovagolni a gazdag fiúk. A gazdag elkényeztetett fiúk, akik nagyon hangosak, nagyon kemények — egész a tűzvonalig. Ott csendesen el kezdenek reszketni, égési bőrüket a selyem ing, elszorják arany cigarettadobozukat, pénzt, rumot adnak a legényeknek. Istennem, hisz olyan olesó az élet a háboruban s olyan jó tudni azt, hogy vannak körülöttünk olyanok, akik szeretnek, akik megvédenek ha kell a saját testükkel is.

A kis kadetnek nem volt kire támaszkodni, mert utálatos fiú volt. Ha a mamájára gondolt, akkor sirni szeretett volna, hogy miért nincs mellette. Az ütközet előtt már

három nappal nem mosdott és nem törődött a körmeivel, Barátokat toborzott a legénység körében. Bort osztott ki közöttük minden este.

— Aztán fiúk — tudjátok, ha ott leszünk, — hát vágjátok a kutyákat! Ne engedjük egymást! . . .

Csak így beszélt burkolódzva. A legények értették és fogadkoztak, hogy a haja szála sem fog görbülni a kadét urnak.

Mire tűzbe értek, a kis kadétot nem látták sehol sem. Elmaradt. A sebesültvívők ájulva vitték be a kórházba. Mikor meghallotta az első golyófütyölést, minden izma reszketni kezdett és összeesett. Amitől más megvadult, attól ő elvesztette minden erejét.

Itt ébredt föl a kórházban. Fetrengett az ágyon és lázasan föl-föl ugrott. Folyton azt hangoztatta, hogy az egész terem csupa hó, méteres hó fekszik a párnákon, hát miért nem fedik be ezt a termet. A szép duzzadó párnákról kezdte leseperni a havat, amit odaképzelt. Rendesen Mária kisasszony esendésitette le. Megsimogatta az arcát és szépen lefektette a fejét.

Az őszi délután olyan szép volt, hogy a szépségével gyógyított. A nagy csendben irtózatosan hangzott a folytonos ágyudőrej s néha egy sebesült felkönyökölt az ágyban s kinézett az aranyos őszbe. Látszott az arcán, hogy most nem hisz a háboruban. Senki nem hisz benne, a rutságát, borzalmas erejét senki sem érzi, csak a gyáva ember, aki sohasem kerülhet tűzbe és újságot sem mer olvasni. A sebesült mosolyog, ő tud, ő már érezte. Tudja, hogy fáj, tudja, hogy milyen gyenge az a sok aranyos szál, amiből háló borul a katonára, mikor otthon elbucszik.

Annak örült, hogy megszabadult, hogy nem lett fogoly. Felemelkedett és gunyosan nézett át a nagy hegyre, melynek tejetén mint egy fej nélküli vékony nyak áll a Kalimegdán. Ebben a pillanatban hitt a háboruban. Hitt, mert a bosszu fütötte a sebért, amit kapott. Aki megsebesül, az szeretne ölni, ölni és ölni.

Este több gránát hullott a városra és a kórház ablakai alatt menekülő szekerek, ágyuk dübörögtek el, gyereksírás hallat-

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

A német főhadiszállás-mester halála.

Berlin, nov. 20. A Wolff-ügynökség jelenti:

A főhadiszállásról jelentik: Voigt Rhetz vezérőrnagy, főhadiszállás-mester november 19-ére virradó éjjel szívszélhűdés következtében meghalt. Utódját még nem nevezték ki. (M. T. I.)

Uj harcvonalon küzdenek a németek.

Róma, november 20. Párisból jelentik, hogy a New-York Herald párisi kiadása a következő pétervári táviratot közli:

— A jelek arra vallanak, hogy a német hadsereg új védelmi vonalban helyezkedik el. A németek ez idő szerint Thorn körül szervezkednek, a hol közvetlen vasuti összeköttetésben vannak a kelet-poroszországi hadsereggel. A német hadműveletek bázisa S. Appié és Oppeln felett van, hetvenöt kilométernyire délre Boroszlótól. Oppelnbe naponként nagymennyiségű ágyú érkezik Krakkóból.

Egy másik párisi távirat szerint a *Matin* azt jelenti, hogy a kalis—krakkói vonalon nagy csaták vannak.

Orosz tervek.

A Petrograder Zeitung legújabb románian át ideérkezett számának mindeképpen érdekes tartalmából a következőket közölhetjük:

Beszámol a német lap a „Bizsevija Wjedomoszti“ körkérdésének eredményéről. E lap időszerűnek tartotta felvetni azt a kérdést, hogy „mi történjék a beteg ember hagyatékával?“ A legérdekesebb feleletet Giers, Oroszország volt konstantinápolyi nagykövete adja, aki szerint a Fekete-tengernek zárt orosz tengerré kell válnia s ezért a Dardanellákból orosz Gibraltárt kell alakítani. Magára Konstantinápolyra nincs szükségünk, megelégszünk azzal, ha az Aja

Szófiára a kettős keresztet helyezzük el. — Arabia és Mezopotámia az angolét Szíria a franciáké, a szigetvilág a görögé lesz s ami még megmarad Törökországból, az „Carigrad“ néven új kis állammá alakulna.

Leírást közöl a lap a szibériai fogolytelepekről is és megállapítja, hogy a magyar osztrák, német hadifoglyokkal emberségesen bántanak. A fogolytáborok középpontja Petro-pavloszk, innen szállítják azután tovább a foglyokat Tomszk, Akmolinszk stb. városokba. E városok lakossága jobbra kirgiz, barátságos és igen olcsón ad el teveszört, prêmes holmit, juhbőröket a foglyoknak. A teveszörből párnát készítenek maguknak. Fűtőanyagot ingyen kapnak, ami el is kél, mert tíz fok körül jár a hideg. A fogoly tisztnek havi ötven rubel jár, ötnek-ötnek egy-egy szolgát is adnak. Csak esténként, kell jelentkezniük, különben szabadon járhatnak-kelhetnek. A közlegények huszonöt kopeket kapnak naponként és tűrhetően jó ellátást ebédre, vacsorára húst és kenyeret, Ezek nagyrésze az Irtyis folyó medrét ássa. bőviti. Egyetlen panaszuk, hogy folyóvizet kell inniük, mert kutak arrafelé nincsenek.

Hadikölcsön jegyzések.

Nagyváradon dícséretes eredménnyel folynak a hadikölcsönre a jegyzések. Előreláthatólag Nagyváradon 4 millió, vagy ennél valamivel magasabb összeget jegyeznek; Biharmegyében természetesen kevesebb lesz a jegyzés, de azért a vármegye területe is szépen lesz képviselve a hadikölcsönnél.

A tegnapi napig a nagyvárad *Gazdasági és Iparbank*-nál körülbelül 400.000 koronát jegyeztek a hadikölcsönre, amelyből dr. Beöthy László v. b. t. t., volt kereskedelemügyi miniszter 50.000 koronát, maga a *Gazdasági és Iparbank* pedig 100.000 koronát jegyzett.

Bejelentések a kamaránál

Folytatólagos bejelentések a nagyvárad *Kereskedelmi és Iparkamarához* a kamarai kerület kereskedői és iparosai által jegyzett hadikölcsönről:

Nagyvárad *Városi Vasut r.-t.* 50000 K, Nagyvárad—belényes—vaskóhi vasut r. t. 50000 K, Óssi—várad—velencei összekötő h. é. vasut 30000 K, Lőrincz Mór kereskedő 2000 K, Hartmann Sándor mészáros 1000 K. Összesen 133000 K, Előzőleg kimutatva 265900 K. Eddig kimutatva összesen 398,900 K.

Nagyvárad *Kereskedelmi és Iparkamara*:

Dr. Moskovits József, Dr. Sarkadi Lajos, elnök, titkár.

A hadikölcsönre jegyzéseket elfogad!

*Magyar Általános hitelbank nagyvárad *fiókja,**

*Nagyvárad *Takarékpénztár,**

*Falgári *Takarékpénztár,**

*Biharmegyei *Takarékpénztár,**

Leszámitoló és Jelzőlogbank,

*Egyesült Biharmegyei *Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár,**

*Magyar *Bank,**

Gazdasági és Iparbank,

*Bihoreanna *Takarék- és Hitelin-tézet,**

*Nagyvárad *Hitelbank,**

*Nagyvárad *Kereskedelmi és For-galmi Bank,**

*Ujvárosi *Takarékpénztár,**

*Nagyvárad *Agrár Takarékpénztár,**

*Általános *Takarékpénztár,**

*Ipartestületi *Hitelszövetkezet,**

*Belényesi *Népbank Belényes,**

*Belényesi *Takarékpénztár Belényes,**

*Derecskei *Takarékpénztár Derecske,**

*Érmelléki *Takarékpénztár Székelyhid.**

*Székelyhidi *Népbank Székelyhid,**

szott; zavaros lárma, tolongás volt odalent s a nagy csendben minden sebesült fölébredt.

— Mi az? mi az? hangzott rémülten a kérdés. Kettő kiugrott az ágyból, az ablakhoz futott és elsápadt.

— Menekül az egész város! . . .

Különös érzés fogja el az embert. Egyedül hagyják . . . Elmegy mindenki, kocsiakon, autókön vágtatnak, a vak sötétben mindenki fut és senki sem törődik a kórház lakóival. Odadobják első falatnak az ellenség szájába! . . . A béna katonák sirtak dühükben, kinyitották az ablakokat és kiordították a menekülő tömeg felé.

— Bennünket is vigyetek, hát minket itt hagytok! . . .

Senki sem válaszolt a kétségbeesett kiáltásra. Hátul bejöttek az ápolónők, izgatottak voltak, kiabáltak, elhúzták a betegeket az ablaktól és igyekeztek mindenkit megnyugtatni. Nem tudta senki, hogy hány óra van, egy égő toronyban a megőrült harangzó állandóan félreverte a harangokat, sűrű srappel eső hult döngve a nagy kapukat s mint egy nagy cserebogár, úgy zuhant le az, amelyik nem robbant fel.

A nők nem bírtak a betegekkel. El akartak rohanni, ki akartak ugrani az ablakon. Valaki behívta a főorvost, aki halálsápadtan állt meg az ajtóban. S ami nem jutott eszébe senkinek sem: hirtelen meggyújtotta a villanykörtéket. A fény kettévágta az ordítást, mindenki megállt és nézte a főorvost, aki fehér köpenyben, karján a Vörös-Kereszt

jelvényével a közepre jött a siri csendben nyugodtan rendelkezett.

— Mindenki befekszik az ágyába, minden fegyvert, bajonettet, golyót és más élő szerszámot ide kell hordani rakásra a nagy csillár alá. Senkinél ne maradjon a fegyver, mert akkor legyilkolnak bennünket! . . . Ezek vadak, nem emberek! . . . Most ki kell világítani a kórházat, minden lámpát meg kell gyújtani.

Az egész városban nem égett egy gyertya sem s a kórház, mint egy tehetetlen Szent János bogár ott világított az üres negyedben. Néhány perc múlva ellepték az utcát az ellenség katonái. Diadalmas ordításuk felhangzott a kórtermekbe és ott belereszkettek az emberek.

A nagy bikanyaku magyarok hörögtek az ágyon, kihúzták a kis villogó szuronyt és párnájuk alá dugták. A sarokban a kis kadét öltözködni kezdett, már fölvette csillagos bluzát is, kardját a bornyuk tetejére dobta a szoba közepére, revolverét ököllel szorította és a kertre nyíló ajtóhoz ugrott. Szép szemé csillogott, fehér nyakán piros volt minden ér. Egy pillanat alatt lerázta magáról a rárohánót ápolókat, hangja csengett, férfias volt, mikor visszakialtott az ajtóból.

— Katonák, ne adjátok meg magatokat! Én elmegek és segítséget hozok nektek, csak egy félóraig tartsátok magatokat!

Lekapta a legközelebb álló ápoló fejéről a civil kalapot, leakasztott a folyosón egy civil kabátot, magára rántotta és a következő pillanatban leugrott a sötét kertbe. Még lát-

ták, amikor orra esett, aztán felugrott és elrohant az éjszakába — segítségért.

A szerbek körülfogták a kórházat, minden fegyvert, tornisztart és élelmiszert vittek, de senkit nem bántottak. Őrnagyunk másnap meglátogatta a kórházat, a betegeket speciális szerb cigarettáival kínálta meg, amelyre azok először nem mertek rágyújtani. Az őrnagy könnyedén járt, elegáns volt és kevésbé intelligens. Sehogy sem tudta leplezni abbeli törekvését, hogy szeretné, ha ezek a betegek ragyogó híreket terjesztenének el a szerbek kitűnő modoráról, humánus gondolkodásáról etc. A komitácsik a háta mögött lépkedtek, térdük alatt fekete keresztel és gyilkos tekintetet vetettek a gyűlölt magyar katonákra. Ez a tekintet megcáfolt minden jóindulatu ambíciót.

Csak a kadét ágya volt üres. A vad katonák, akik párnájuk alá rejtették a szuronyt, hogy szükség esetén védelmezzék magukat, egymásra néztek.

— Szegény kis kadét, vajjon hova lett? . . .

Ezzel el is volt temetve. Az ő egész egyszerű láza, amellyel talán az utcáig sem jutott, ennyivel volt honorálva. És valahonnan megindul majd a keresés, az anyja fogja keresni a fiát és nem tudja róla senki csak mi, hogy a fia az utolsó éjszakán hőssé lett, szívére piros vitézségi érmet tűzött egy ellenséges golyó. Uzenjük neki, hogy ne keresse a fiát: Elveszett a fergetegben. Legyen büszke rá.

Papp Jenő.

Biharkörösvölgyi Takarékpénztár
Élesd,

Margitai Takarékpénztár Margita,
Nagyszalontai Takarékpénztár N.-
Szalonta,

Gazdasági Takarékpénztár Nagy-
szalonta,

Sárréti Takarékpénztár Berettyó-
újfalú,

Sárréti Népbank Berettyóújfalú,

Mezőgazdasági Takarékpénztár Be-
rertyóújfalú,

Sarkad vidéki Takarékpénztár Sar-
kad,

Tenkei Takarékpénztár Tenke,

Zsákavidéki Takarékpénztár Zsáka,

Komádi-i Takarékpénztár Komádi,

Biharpüspöki Hitelszövetkezet.

A harctéri kiállítás művészestéje.

A harctéri kiállításon ma Pally Lajosné rendez művészestélyt. A gondosan összeállított műsor a következő:

1. Ima, Sas Ede „Mihály pópa leánya“ című darabjából. Elmondja: Erdélyiné Kovács Mariska.

2. Madrigal. Énekli Görög Olga, a Szigligeti-színház primadonnája. Zongorán kíséri Váradi Aladár, a Szigligeti-színház karnagya.

3. a) Ramades. Románca.

b) Bakanóták az egri kaszárnyából. Énekli Ocskay Mihály. Zongorán kíséri Váradi Aladár.

4. Legenda a trombitásról (Kormos Ferenc). 1914. (Somlyó Zoltán). Tüzek (Kiss József). Anyák ne sirjatok! (Lenkei Henrik). A kis kadét (Angyal Emil). Csatában (Petőfi Sándor). Előadja: Bihari Akos.

5. Patzkó Aladárné ének- és zeneiskolai növendékeinek előadása.

a) Abt. Üdvözlés, duett. Éneklik: Korda Sándorné és Schmidt Magda.

b) Saint Saens Sámson és Delillából ária. Énekli: Korda Sándorné.

c) Mendelssohn. Scherzó. Két zongorán játszik: Mandel Ilonka és Patzkó Sarolta.

6. Magyar népdalok. Énekli: Görög Olga, kíséri: Bobe Károly teljes zenekarával.

A ma délután 5 órakor kezdődő estélyre a belépődíj ára 1 korona lesz.

A Harctéri-kiállítás tombolája.

Miklós Jutka a tombola két nyertesének arcképet készít 18×24 cm. nagyságban, ötven-ötven korona értékben. Lévai Márton egy 50 korona értékű keresztcsirkövet ajánlott fel a nyerő által kijelölt harcos sirjára. Mezey János és Társa egy üveg 1874-iki bakator bort, egy üveg cognacot, egy klg. teasüteményt, egy klg. datolyát ajánlott fel. Özv. Krausz Samuné öt kilogramm kocka cukrot és egy üveg barack lekvárt ajánlott fel. — Száhlender Károlyné egy sörös készletet és teasüteményt ajánlott fel a kiállítás tombolájának. Az Első Gyulai Süttőde 10 kilogramm nullás lisztet ajánlott fel. Schwartz Miksáné két nyulat és 10 kilogramm diót ajánlott fel két adománylevelében. Spitzer Béla egy szőpelymet ajánlott fel 30 korona értékben. Erdős Emil egy fehér strucc-toll boát 24 korona értékben és egy bluzra való selymet szintén 24 korona értékben ajánlott fel. Kertész Dezső három pár himzett női harisnya 12 korona értékben. Barna Jenő egy tucaat finom vászon zsebkendő. Dr Thury Kálmán 25 darab regalizat. Amigó Fanny egy fejdisz pongyolához. Rimanóczy-fürdő öt darab gőzfürdőjegy, Kovács Béla egy férfiöltöny, 6 darab férfiing és 12 gallér díjtalan

mosását ajánlotta fel. Matula Gyula egy öt korona értékű képkeretet, Ladányi József öt korona értékben fegyverjavítást ajánlott fel. Rosenberg Izsóné öt üveg csemegebort, Stern Endre egy művészi tájképet 30 korona értékben, Stern Béla egy telefonszekerényt 10 korona értékben, ifj. Csengeri Antalné (Margitta) egy olajfestményt, Kertész Sándor egy finom női gyapju schálkendőt, Kozmann Gizike egy értékes, velencei részletet ábrázoló pasztellképet ajánlott fel. Lukács Lajos bankig. egy doboz óriási törpedószivarral gazdagította a harctéri kiállítás tomboláját.

Farkas István, az Apolló duzzeria tulajdonosa ismét küldött két adománylevelet. Egyikben egy liter finom családi rumot és egy nagy esomag finom teát. a másikkban egy Ypo-krémet, Ypo-szappant, Ypo pudert, Yposzájvizet, Ypo-fogpasztát, fogkefét és poharat ajánl fel nyeresémtárgyul. Rápásky Gáborné adománylevelében felajánlja, hogy a harctéri kiállítás tombolájának egy nyertesét két hétig díjtalanul masszirozza.

Kedden, november 24-án délután lesz a tombolajáték húzása a harctéri kiállítás helyiségében.

Szuronyt szegezz és: előre!

Hős tábori pap

Dereng az éjszaka. A szürkéségben mogorván, sötéten áll a hegy. A branyiszkói szikla-tömb. A völgyből, a fák falól hosszú, vörös lángsugarak villannak föl egy-egy félelmetest morajlik a szoros s az ágyuk talpánál füstös, fekete gyermekek figyelik a fellobbanó fény mellett: omlik-e már össze a hegy? Mert most győzni kell; ha földindulás, ha égszakadás árán is de győzni kell.

S míg alulról dörögnek a kitüzesedett ágyuk, felülről felelgetnek a sziklák mögött megbújt ellenségek — három napon át, az alatt a meredek sziklafalon, bozótos hegyoldalon, lassan halad előre egy sereg. Már közel a csucshoz, a célhoz s rohamra indulnak. Elöl egy pap, kereszt és kard a kezében ima és veszényszó az ajkán, hit és elszántság szemében: Erdősi Károly. Utána a sereg. Süvit a golyó, hörög a halott, zug az „előre“, ritkulnak a sorok — de a kelő nap bíbor sugára visszavonhatatlanul mutatja az utat a hegytetőre. Még egy erőfeszítés: az ellen hanyat-homlok rohan a mélybe s az üde, hajnali szellő magyar zászlót lenget a csucson. Mellette a kereszt. A katonák letérdelnek egy perenyi pihenőre, egy szőnyi imára s a zászló, a kereszt, a szeliden lehajló fejek, a csillogó szuronyok ragyogva fűrdönek az aranyos, bíboros napsugárban. A hervadhatatlan dicsőség aranyugarában.

Azután újra: előre.

Ez a mult. Az örök dicsőségű, negyvennyolcas mult.

Hadd mondjam el most a jelent. A hőskötemények, a mondák szavára méltó jelent. K. S. sebesült tábori pap (nevét semmi áron nem árulta el) tegnapelőtt érkezett haza a starzawai csatamezőről.

Szelid domboldal. Erdő nines rajta, cserjése gyér, ellenségnek látszatra se hirt, se hamva. Néhol, szétzórva egy-egy szederbokr, egy-egy törpe nyárfa. A barnuló hegyoldalon sehol egy virág, de nem sokára talán telve lesz vörös vérrózsákkal. Mert míg alant a domb tövéből föl, a tetőre ér a század: ha száz élete is volna mindenkinek, akkor is százszor meghalna odáig. Pedig oda kell érni.

Kezdődik a tűz. A bokrok mögül egyszerre ezer fény villan meg, ezer puskacsó ropog fel, ezer golyó süvit reánk. Hull a gyilkos ólom eső. És hull, permetez lassan az ólmos ősi eső. Elbágyaszt, lehangel tetet, lelket, a gondolatot halál gonddal itatja be és el is hozza sok elernyedt vitézre az örök éjszakát. A bántó szürke ég csak néha sötétül el, mikor vad fekete felhők huznak fel rája, vagy akkor világosodik meg, ha egy csöppnyi hasadékon előbuj a nap bus, sárga fénytelen, tüztelen ősi nap.

És a haldoklók bágyadt, megtört tekintetében is ez a vigasztalan szürkéség húzódik meg. És e szomorú tekinteten át, egészen a lélek mélyéig látok; látom megbujva, gubbasztva a kétségbeesés, az apathia fekete,

sötét alakját. Csak lassan, csak nehezen gyul ki a szemben a rajongás, a hit, az önmegadás sugára, lassan, nehezen pirosodik ki a lelkesedésben az orca a vigasztaló beszédre, a kereszt csókjára.

A többiek, a még élők és küzdők valami különös kifejezéssel arcukon néznek a haldoklókra. Atázott, elernyedt kezükből szinte kihull a fegyver, elfelejtik a tüzelést, csak néznek szomorúan, együttérzően, érthetetlen elmélyedéssel a vérző társaikra. Egy, amint bajtársát lelőtték s ez felkiáltott rémeset, szörnyűt: jaj! — halkán oda szolt neki: te már jól jártál testvér. Micsoda szó ez magyar vitéz ajkán! De mindjárt föl is cserélődik cifra hegyes szitokra, mikor közvetlenül elébe lönek a földre s a kicsapott rög az arcába hull.

Nyolevan embere már odavan a hét századnak s alig ötven lépést mentünk előre. Még vagy háromszor annyi van az első, valamire való födezőkig. S a tiszték is elesetek jórészt. Egyik oldalon egy hadnagy, másikon már csak egy zászlós vezényel. Kezével integet, mert a zajban nem hallik a szó. Az én ruhámat is két lövés érte már. De el nem mehetek innen, mert akkor a céltalanság poklába, a kétségbeesés sötétségébe hullnak sebesültjeink. Lankadunk. Ugy látszik hiábavaló e küzdelem. Még mindig csak nyolevan lépés s vagy száz ami hátra van. Föl a dombtetőre.

A hadnagy épen inteni akar csapatának, kiemelkedik egy kicsit, abban a pillanatban sziven találja egy golyó. A katonák közül sokan látják s leíródik arcukra a megdöbbenés érzése. De azért tiz lépést újra előre mennek.

Balfelől, hol a zászlós állott, egyszer csak elnémul a tűz, s lassan húzódik végig a szünet a rajvonalon. Elesett a zászlós is. Elesett velük a két század fele embere. S a célhoz alig vagyunk még túl a féluton.

A lövések gyérülnek, a rajvonat inog. Egy-egy fő lassan fordul a földön s tekint hátra felé: fegyverét addig is elsüti ugyan, de már a levegőbe. Mi lesz? Mindenkinek a lelkében egy gondolat ég: vissza kell futni. Nem bírjuk, nem tudunk mit tenni. Nines is aki vezessen. De mind fél, restelli magát, habozik, ingadoz. A fegyverropogásba néha bele vág egy szivettépő, haldokló kiállítás... Előre menni úgy se lehet, hisz már oly vizes a föld, hogy állani se tudnánk a lábukon. Meneküljünk. Csak már kezdené valaki.

És akkor!

Akkor a pap kezébe ragad egy szál meztelen kardot, végig néz a rajvonat felett a hegy oldalon, szemében valami fényes, gyógyító tűz ég s ajkán fel hördül, fel dörög egy szó:

— Roham! Előre!

Az elvándyolt halálraszánt kis sereget valahogy megbabonázza ez a szó. Bajonettjük már a fegyveren volt s most egyszerre fel-

szökik az egész vonal, megörülnek: hisz milyen sokan vagyunk s határtalan kiáltozással egy futamra teszik meg a még hátralevő ötven lépést a hegyoldalon. Elöl a pap. Sebet nem vág, golyót nem lő: de alakja lebeg, vezet a század előtt. Három perces szurony harc, ember-ember ellen, egy három ellen, de a magaslat a miénk s a pap... a pap egy lövést kapott a bal combjába.

Most ápolják a kórházban s ha kérdik sebe felől, így felel: „Miután összes tisztjeink elestek, a két századot én vezettem rohamra. Isten megsegített, különben egy szálíg ott vesztünk volna.“

Ez is így történt szent András havának 5-ik napján az Ur 1914. esztendejében. Magyarok, vitézek, az Isten is velünk, előre hát!

(o.)

Egy vitézlő őrmester aranyos kardbojtja.

A háboru megtermi a maga csodáit és hőseit. Sőt igazában azt mondhatni, hogy a háboru az egyetlen, mely igazi óriás hőseket szül. Ideálokat, akik megmutatják a világnak, hogy a nép, a nemzet lelkébe mélyen mélyen szántanak bele az érzés, a lelkesülés, az áldozat, az erő ekéi. Vannak hősei a kulturának, a szépnak, a jónak, az igaznak, de a világ népei mindig és mindig a harc hőseiben hittek, értük rajongtak, eszméiben nevelődtek fel, tőlük tanulták szeretni létüket, önmagukat.

Az alábbi csöpp történetnél voltak, vannak és lesznek élethalál harcunknak nagyobb csodái is, hősenél Hindenburg, Hötzendörfi Konrád s mások százszorta nagyobbak. Vagy, kitudja? A vezérkarban hajszálnyi pontossággal megfestett térképek előtt, sok-sok esztendei tanulás és tapasztalat után mintha könnyűnek tetszenék seregeket igazgatni, csatákat megnyerni: de, ah, a közlegénynek, a lövészárk nótás vitézének más a sorsa. Egészen más és sokkal nehezebb.

Ott nem kevesek, de milliók között kel kitűnni s oda az éssen, szíven és karon kívül elsősorban még az is kell, hogy egy jószágos, őrző angyal megőrizzen ezer halál gyilkos veszedelmétől. Sőt ez kell elsősorban. Ezt pedig hej, oly nehéz kiérdemelni szerető hitves, reménykedő menyasszony, ártatlan gyermek imájának is.

Beregi Albert Nyiregyházáról vonult be, mint kemény kedvű közvitéz. Hamarosan fehér, kedves csillagokat kapott a hajtókéjára, Kulikovnál mint szakaszvezető harcolt. Megsebesült. De vitézségéért szép elismerést kapott, őrmester lett s napiparancsban dicsérte meg ezredese. De neki kevés volt egy seb. Jósántából tovább is ott maradt, míg Grodek alól igazán kórházba kellett mennie. Ezredese biztatta, hogy gondoskodni fog róla.

Várt, várt itt a kórházban Beregi őrmester, mi lesz hát vele. Tovább ő neml léphet elő, ő már elérte a közvitézek rangemelkedésének legtetjét. A régi jó világban még lehetett volna több is, hisz Simonyi báró őbester uram is csak egy közvitézi sorból emelkedett olyan magaslatokra, míg tán generális lett belőle. De ma nem az a nap süt az égen, mint régen. De azért várt. Nem hiába.

A kegyetlen shrapnell lövésből csakhamar gyógyulni kezdett. Már-már el is feledte, amit ígért neki régen ezredese; már

csak arra várt, hogy kicsi fiaeskáját, édes feleségét odahaza ölelhesse a keblére. Hovahamar megérte ezt is, meg más örömet is. Mikor indulni akart már a kórházból, aznap jött meg számára a legmagasabb kitüntetés, amire nagyon régóta s ebben a csodatermő háboruban még eddig sosem volt példa hadseregünkben: a legfelsőbb hadur vitézi őrmesterét méltónak ítélte az arany kardbojtja is. Egyenesen hadnagyi rangot kapott s ha letelik háromheti szabadsága, mint ilyen fog visszatérni a harctérre. Gyermekei, felesége buzgó könyörgése őrizze meg.

..HIREK..

...

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

* **Kirendelés.** A m. kir. igazságügy-miniszter dr. Faragó Ernő berettyóújfalui kir. járásbírói jegyzőt a berettyóújfalusi kir. járásbírói mellett alkalmazott ügyészégi megbízottnak állandó helyettesévé nevezte ki.

* **Kifogástalan a vízvezeték víze.** Tekintettel a kolera veszedelemre s a Körös vízének megfertőzött voltára, a városi mérnöki hivatal e hónap elején ismét küldött fel vegyi és bakteriológiai vizsgálat céljára vizmintákat az országos vegyvizsgáló állomáshoz. Tegnap már megérkezett a válasz, amely szerint a nagyváradi vízvezeték víze úgy vegyileg, mint bakteriológiai szempontból kifogástalan tisztaságú.

* **Diamandi József gyásza.** Diamandi Józsefet, a Bihoreana főkönyvelőjét nagy csapás érte: Miklós fia, aki a gimnázium IV-ik osztályába járt, Belényesben hirtelen meghalt. Temetése tegnap volt igen nagy részvét mellett.

* **Aranyat-vasért.** Hlatky Endre főispánhoz a következő arany- és ezüst tárgyak érkeztek a Vörös Kereszt javára: Kelepecz Alojzia és Kálmán egy ezüstóra, egy ezüstlánc, egy ezüst gyufatartó és két korona. Friedmann Juliska egy aranygyűrű. Schäffer Klára egy aranygyűrű. Görner Béláné két ezüstkarperec, egy ezüstlánc, óra, lánc, kanál és öt korona. Roxin Lucia egy aranylánc, egy ezüstbross. K. Nagy István két aranyfüggő. Buzi Ilonka hat korona. Nemes Magda és Cica két ezüst karperec, két aranyfüggő, két ezüstpéncz. Nagy Sándorné egy aranygyűrű. Schäffer Illus egy aranyszív, egy nickel óra. Darabant Ferenc egy ezüstkarkötő zsuzsuval. Deák Mici két aranyfüggő, egy aranyemédál. Munkácsi Mártonné egy aranyszív, két aranyfüggő, egy rézkarperec. Vilkács Vencelné egy aranygyűrű. Vilkács Ilona egy ezüstlánc, két aranyfüggő. Thury Lajos 4 ezüstpéncz, tíz kor. Pekánovics Antalné egy aranykeret, egy aranytöredék, egy ezüst lap. N. N. egy aranygyűrű. Pongor Ilona egy ezüstkarperec. Zakariás Olga két aranyfüggő. Hoffmann Vilma két korona. Rudnesz Mártha egy ezüstlánc. Szabó Sarolta egy aranygyűrű. Török Erzsébet huszonnégy korona. Gaál Nelli egy aranygyűrű. Csapó Alinka egy aranygyűrű. N. N. egy aranygyűrű. Léway Margitka egy aranygyűrű. Ma-

gyar Piroska két aranygyűrű. Csapó Piroska egy aranygyűrű. Horváth Gizike egy aranygyűrű. Kovács Vilma két aranyfüggő. F. Berger Ferenc egy ezüstóra. Erdey Juliska két ezüstgyűrű, egy ezüstbross. N. N. egy aranygyűrű. Roxin Lászlóné és családja két aranygyűrű, egy aranykeret, aranytöredék, három ezüstpéncz, egy ezüstlánc. Tóth Etelka öt korona. Dr. Medvigy Gábor husz korona. Udvardi Ignác Ödön száz korona.

* **József bakák Magdits Károly tanítónak.** Katonai cenzurával kaptuk a következő sorokat: *Igen tisztelt Szerkesztő ur! A „Tiszántúl“ f. hó 14 iki számában „Egy ősz tanító a tanítványaihoz“ c. közleményre úgy a bajtársaim, mint a magam nevében küldöm e választ és kérem — tekintettel azon kedves emlékekre, melyek bennünket ősz tanítónkhoz fűznek — adjon helyet b. lapjában a következő néhány sornak:*

I.

A harctér mögött . . .

— Messze Bihar határától,
Távol golyók záporától . . .
Későn, — éjfélidő tájban
Még virraszt . . . névtelen várban
Biharország néhány fia — elmerengve.
— Nem került még a sor rájuk;
Hej! — Pedig . . . az minden vágyuk
Küzdeni az ellenséggel,
Szembe nézni a veszéllyel . . .
— Vajjon — őket ki nevelte? . . .

Jó tanítónk Magdits Károly ifju lelke; —
Ide vágyott, fölkeresett, hozzánk szállott. —
Jóska Bakák! Régi és hű bajtársunkat
Magyar szívvél, szeretettel fogadjátok!

II.

A harc vonalban . . .

Fátyolt ha vont már harci tájra
A vérbe borult alkonyat, —
A tűz vonalban szárnyát bontja
Hő, vágytól izzott gondolat . . .
Nem fél veszélytől, sem vihartól;
A mult emléke vele száll . . .
Magyar föld szülte, — csak ott pihen — mint
Puha fészékben a madár . . .
Gondolat repülj csak! . . . Kisérjen áldás . . .
Tolmácsold — mit érez a szívünk —
Ősz tanítónknak: »Hogy még soká éljen
A magyar hazáért — és velünk!

Szerkesztő urnak hálás köszönettel:
1914. november 18-án.

Egy bihari legény.

* **A katonák karácsonyfájára.** Lélekemelő, nemes érzés adta az ideát, hogy a szent karácsony ünnepének magasztos érzésében a hadbavonult katonáinkat is részeltessük. Amíg mi itthon, családkörben ünnepejük az Üdvözítő születésének emlékét, gondoskodnunk kell, hogy a messze harctereken a hazáért és érettségünk, jövőnkért életüket és vérüket áldozó fiaink és testvéreinket is részeltessük a szeretet ünnepeinek örömeiben, hogy lássák, miszerint szeretettel gondolunk rájuk. Áldozzon, adakozzon mindenki erre a magasztos célra tehetsége szerint; inkább itthon vonjunk meg magunktól amit lehet, csak hogy minél több szívből adott ajándékot kapjanak vitéz katonáink, hogy ne legyen senki, akinek a szent ünnepen ne jusson ajándék. A háborúval és a tél szigorával járó szenvedéseket legalább erre a szent napra feledtessük el vitéz katonáinkkal. Bi-

zonyára Istennek tetsző dolgot tesz, aki tehetsége szerint áldoz a harcban levő katonák karácsonyi ajándékára. Adományokat köszönettel fogad Nagyvárad város polgármesteri hivatala. Eddig a következő adományok folytak be: Szmaassenka Ernő 12, Harmathy Károly és neje 30, Róth M. utóda 25, Rádl Ödön és neje 20, Fröhlich János 15, Deutsch Károlyné, özv. Weisz Gáborné 10—10, Mezey Jánosné, Balázsovits Jenő 9—9, Belezay Antal, Vady József, Nizsalovszky Sándorné, dr Frankó Józsefné 6—6, Balázs György, Scherez Gyurka 3—3 korona. Összesen 170 korona.

*** Pozsonyban nem szabad villanással és gázzal világítani.** A „Nyugatmagyarországi Híradó”-ból vettük a következő hírt:

Mint hogy a villamos és légszusz világitás korlátozása tárgyában kiadott rendelet a nagyközönség körében különböző interpretálásra adott alkalmat, értesítjük a közönséget, hogy a rendelet csakis következőképpen értelmezhető: Minden bolthelyiségben a villamos és légszuszvilágitás esti 7 órától reggel 6 óráig beszüntetendő s a kirakatok szintén nem világíthatók villanással vagy légszusszal. Kávéházakban, kávémérésekben, vendéglőkben, étkezdékben a villamos vagy légszuszvilágitás este 10 órától reggel 6 óráig nem használható. Ebből a magyarázatból tehát kiderül, hogy a rendelet a bolthelyiségek kávéházak stb. eddigi záró óráját csakis annyiban érinti, hogy a villanással és légszusszal való legmesszebbmenő takarékoság érdekében a világitásra vonatkozólag ir elő korlátozásokat. Természetes, hogy más világitó anyag használata is csak oly mértékben van és üzletekben és az összes nyilvános helyiségekben megengedve, amennyiben ez a világitás a megvilágitandó helyiség nagyságához mérten elég, bőséges, nem tűzveszélyes és nem veszélyezteti a közönség testi épségét. Gyógyszertárak esti 9 óráig villanással vagy légszusszal megvilágithatók. A rendeletet Pozsony főkapitánya ma adta ki.

* A legközelebb kibocsátandó 6%-os adómentes állami járadékkölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter a Gazdasági és Iparbank részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül kijelölte. Erre vonatkozó előjegyzéseket az intézet már most elfogad.

*** Sebesült és beteg tisztek jelentkezzenek.** A honvéd állomásparancsnokság következő felhívás közlését kéri: Nagyvárad, 1914. nov. hó 19. Felsőbb helyről nyert rendeletre hivatkozással tisztelettel kérem b. lapjában közölni sziveskedjék, hogy az összes helyben és a megyében tartózkodó tisztek, kik a harctérről tértek vissza, itt (honvéd állomásparancsnokság, mint állomásparancsnokság Kossuth Lajos-utca 15. Fűchsl palota) f. hó 20 és 25-ike között, lehetőleg délelőtt 10-16l 12-ig jelentkezni tartoznak, tekintet nélkül arra, hogy szabadságuk mikor jár le és hogy katonai- vagy magánkórházban vannak ápolásban. Nem járóképesek katonai (honvéd) orvosi bizonyítványt küldjenek be. Kiváló tisztelettel: *Niakich főhadnagy, állomástiszt.*

*** A cipész és szabó népfelkelők jelentkezése.** A magyar kir. nagyvárad 4. népfelkelő parancsnokság 1—426. M. számú megkeresése folytán felhívom a Nagyváradon tartózkodó 1877., 1876., 1875., 1874., 1873., 1872. évi születésű 37—42 éves B) alosztályú népfelkelésre kötelezettek között a cipész, csizmadia és szabó mesterséggel foglalkozókat, hogy folyó évi november hó 23-án hétfőn reggel 8 órakor a városi katonai ügyosztálynál (Városháza II. emelet 32. számú szoba) a törvényes következmények

terhe alatt jelentkezzenek. Nagyvárad, 1914. november 20. *Eleméry Ferenc, katonai tanácsnok,*

* A M. Kir. Pénzügyminiszterium felhatalmazása alapján a 6%-os m. kir. adómentes állami járadékkölcsönre (hadi kölcsönre) aláírásokat folyó évi november hó 23-ikáig bezárólag készséggel elfogadunk. Felvilágosításokkal bárkinek szívesen szolgálunk. *Biharmegyei takarékpénztár.*

*** Ujabb adományok a hadbavonultak családjai részére.** A Tiszántul utján Lukács Antal Pásztor Istvánné elhunyt alkalmából koszoru megváltás eimen 2 kor. A Nagyvárad utján Ambrózy Mártonné 10 kor. A Szabadság utján Faragó Miska Felsődnáról 10 kor. Miskolczy Barnabás kir. közjegyző 100 kor. Várady Mór ügyvéd 25 kor. Róth M. utóda 20 kor. Witt Magda gyűjtése: Béres Margit, S. Ernyes Irmé, Kovács Ica, Peiser Károly, Szunyogh Viola, Szunyogh Szabolcs 1—1 kor. Witt Sándorné, N. N. 50—50 fill. Witt Sanyi, Erdélyi István, Klári 40—40 fill. Stefi, Lalányi 30—30 fill. N. N. 38 fill. K. F., M. Zs. Witt Magda, Bözsike, Lendlerné, Erzsike Vitályos Gyula, Leipnik Erzsébet 9 N. N. 20—20 fill. Ilona 26 fill. Witt Ibolya, özv. Marossy Istvánné, Witt Gabi, 6 N. N., Witt Magduska, Alisz, 3 N. N. 10—10 fillér. Összesen 13 kor. 94 fillér.

x A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad a *Polgári Takarékpénztár r-t. Nagyvárad Kossuth-u.*

*** A Félix-fürdő új vonatja.** A mi gyönyörű Félix-fürdőnk készül a téli kurrára. Most is szaporán látogatják gyógyító hőforrásait s az élet olyan eleven és mozgalmas odakinn, mint a szezon közepén. A legközelebbi időre nevezetes, magas vendégeket is vár Komzsik Alajos, a Félix-fürdő fűradhatatlan népszerű gazdája. A harctérről fényesrangú tisztek jönnek a Félixbe néhány napi pihenőre üdülni s fogadásukra nagyszabású előkészületek történnek. A Félix-fürdőből egyébként mátlól kezdve rendes új vonat közlekedik, mely este 8 óra 9 perckor indul Nagyváradra s így a vendégek ez egész napot a kellemes, minden kényelmet nyújtó gyógyhelyen tölthetik.

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

* A legközelebb kibocsátásra kerülő nemzeti kölcsön részére a m. kir. pénzügyminiszter által a *Nagyvárad Takarékpénztár jegyzési helyül* hivatalosan kijelöltetett.

*** Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle *Rumkivonattal.* Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u. Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árat számítottok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, cognac, likőrök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árákkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **A kibocsátandó hadikölcsönre** jegyzéseket elfogad a *Kereskedelmi és Forgalmi Bank rt., Nagyváradon.*

x **Családi rum** vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő **Theák** kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

x **Egy középkorú** róm. kath. árva uri nő ajánlkozik *házzvezetőnek* uri, vagy papi házhoz, háztartás vezetésében jártasággal bir. Cim a kiadóhivatalban.

x A M. kir. Pénzügyminiszter ur felhatalmazása alapján, mint nyilvános aláírási hely a 6%-os m. kir. adómentes *állami hadi kölcsön kötvényekre* aláírásokat az eredeti feltételek mellett elfogad f. é. november 23-ig bezárólag a *Magyar Bank részvénytársaság Nagyvárad.*

*** Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyveskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x **„Aláírási hely a nemzeti kölcsön jegyzésére.** A legközelebb kibocsátandó hadikölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül hivatalosan kijelölte.“

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Megfagyott,** szétlől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű **MARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13—02

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők
legjobb minőségben**
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-uton kaphatók.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton: Jönnek a németek!
Vasárnap délután: Ikrék a táborban.
Vasárnap este: A tárkányi legények.
(Tompá Kálmán alkalmi játéka.)

Tárkányi legények.

Tompá Kálmán röviddel ezelőtt mint »Az oroszok Máramaroszigeten« alkalmi színjáték szerzője jelent meg a Szigligeti-színház rivaldája előtt. A közönség meleg tapsokkal honorálta Tompá Kálmán munkáját.

Most vasárnap ismét egy Tompá darabot mutat be a társulat. A címe: »Tárkányi legények«. Aktuális, mert a világháboruból merítette a szerző a témát, de nekünk nagyváradiaknak azért is rendkívül érdekes, mert a biharmegyei Tárkány község fiairól szól a darab.

Tompá Kálmán talán ma a leglelkesebb ember Nagyváradon, tisztán őszintén magyar, a kinek a fajszeretete min-

denen felülemelkedik. A »Tárkányi legények«-ben ez jut kifejezésre. A drága magyar fiúk gondolkodás nélküli áldozatkészsége, a haza iránt érzett rajongó szeretete és az ősz király iránti őszinte tisztelete és imádata.

Ezekből, a jelenleg nagyon hálás motívumoktól eltekintve, mint szindarab is legjobbak közé tartozik a »Tárkányi legények«, a melynek előreláthatólag óriási sikere lesz.

A »Tárkányi legények« zenéjét Garay Károly budapesti zeneszerző komponálta, aki jelenleg Nagyváradon teljesít katonai szolgálatot. A darabban előforduló dalok tulajdonképpen magyar nóták, de a legkomolyabb fajtából. Az »Őszi rózsát tettél a csákómrá« »Sose busulj édes rózsám« valóságos klasszikusa a magyar nótairodalomnak. — Nem hatásra épített dalok a Garay kompozíciói, mindazonáltal szépségükkel fogva hatásosak és nem olyanok, a melyeket az ember könnyen elfelejthet.

Jönnek a németek. Rendkívül meglepő érdeklődést tanúsít a közönség a Szigligeti-színház ma esti bemutatója elé: a Jönnek a németek című pompás vígjáték jelentősebb szerepeit Sik Rezső, Bánbázy Teréz, Retteggy Margit, Polgár Mariska, Varsa Cyula, Tóth Elek és Tompa Béla játsszák.

Ikrék a táborban. Csak a közelmúltban mutatta be a társulat az Ikrék a táborban című kitűnő újdonságot, amely jelentős sikerrel álta ki ezekben a sulyos időkben is a bemutató tűzpróbáját. A közönség a lehető legszívesebben fogadta a premiért és ez okozta, hogy a színház vezetősége ezt a kitűnő operettet vasárnap délutáni előadásra tűzte. Az Ikrék a táborban a maga mulatságos librettója mellett igen behizelgő muzsikát is nyújt, amelynek dallamai máris kedvesekké és behizelgőkké váltak.

Przemyslnél megvertük az oroszot.

Budapest, november 20. A főhadiszállásról jelentik: A szövetségesek Orosz-Lengyelországban tegnap is mindenütt sikereket értek el. Döntés még nem történt.

Az orosz foglyok száma növekedőben van. Przemysl előtt az ellenségnek azt a kísérletét, hogy erősebb biztosító csapatokat hozzon közelébe a vár déli harcponthoz, nyomban visszautasítottuk. Az ellenség ez alkalommal sulyos veszteségeket szenvedett. Höfer, vezérőrnagy. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nincs veszélyben Magyarország.

Máramarosziget, november 20. Az oroszoknak eddig egyetlen ponton sem sikerült a határvédő seregünk vonalát áttörni.

Az északkeleti határon rendkívül kedvező a helyzet. Aggodalomra nincsen ok.

Igló, november 20. Báró Wieland szepesmegyei főispán kérdezősködésére Tisza István azt táviratozta, hogy a szepességben veszélyről szó sincs.

Törökország az angolok ellen.

Konstantinápoly, november 20. Az angolelles mozgalom egész Törökországban terjed. 200 ezerre becsülik azoknak az araboknak a számát, a kik az angolok elleni harcban részt fognak venni.

Rákosi Jenő elesett.

Budapest, november 20. Rákosi Viktor Jenő nevű fia a kraszniki ütközetben elesett.

Nagy tüzerharc Iperennél.

Amsterdam, november 20. Iperennél új tüzerharc kezdődött. A németek offenzívába mentek át

Varsó felé futnak az oroszok.

Koppenhága, nov. 20. A »Politiken« írja: A német határ felé előnyomuló oroszok ismét visszavonulóban vannak Varsó-Ivangord felé.

Oroszország háborúi.

London, november 20. Oroszország a németekkel és a monarchiával szemben negyedmillió, a törökökkel szemben pedig félmillió emberrel áll.

Jelentés a német harcokról.

Berlin, nov. 20. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugat-Flandriában és Észak-Franciaországban lényeges változás nem történt. A felázott és félig megfagyott talaj és hóviharak mozdulatinkat akadályozták.

Condresse mellett, Verduntól délnyugatra a franciák támadását visszavertük.

Kelet-Poroszország határán a helyzet változatlan. A tavaktól keletre az oroszok hatalmukba kerítették egy meg nem szállott tábori erődítményt és a benne álló régi és elmozdithatatlan lövegeket.

A Nlavan és Lipnon át visszahúzódó ellenség visszavonulását folytatta. Ploctól délre támadásunk előbbre haladt. Lodz körül és Centuluotól keletre folyó harcokban döntés még nem történt. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

§ Kovács Jánost felmentették.

A nagyvárad kir. törvényszék esküdtszéke tegnap hozott ítéletet Kovács János hentesmester bűnpörében. Dr. Nagy Mihály védő nagyhatású beszéde után az esküdtek nem bűnösnek mondták ki a vádlottat, a kit azonnal szabadlábra is helyeztek.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJÁZÓ

D. F. Szép gondolat, de a kidolgozás nem áll irodalmi színvonalon.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

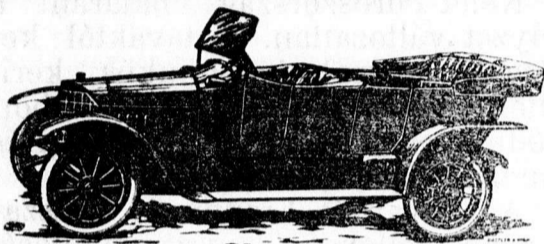
az összes fegyvernemek részére, a mai árakon alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezso-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Saját **BORAIM** kimérését
termésű megkezdtem.

Egy liter ó-bor 1 korona, egy liter új-bor 80 fillér.

Csengery-utca 15.

Székely Sándor
kápt. főszámvevő.

HORVÁTH FERENCZ,

az „Emilia“ gőzmalom
főgépésze, Nagyvárad.

Elvállalja felelősség mellett: **Közlőmű-
vek** (transmissiók), **szíjkerekek** (min-
denféle kivitelben), **szállítócsigák** és
mindenféle **malmi berendezések** ké-
szítését és javítását. **Őrlő-hengerek**
esiszólását és rovátkolását. **Gőzgépek,**
**lokomobilok, motorok, cséplő-
gépek** és ezek alkatrészeinek **javitását,**
továbbá

automobil-javításokat,
gummiköpenyek és légtömleők javítását (vul-
kanizálását). Cím:

„Emilia“ malom Nagyvárad.
Telefon 13. Telefon 13.

Van szerencsém Nagyvárad és
vidéke nagyérdemű közönségének
szíves tudomására hozni, hogy
Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt
a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörlődét
nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák,
kések, ollók, hajvágógépek hus-
őrlőgépek, ló- és juhnyírógépek
javítását és köszörlődését. Raktáron
tartok mindennemű bel- és kül-
földi illatszereket, fej- és arcápoló
piperezereket, mindennemű acél-
árakat, ugymint borotvát, ollót,
hajnyírógépet, yukszemvágó, pa-
pir-, zseb- és tollkést, valamint az
összes fodrászati cikkeket. A nagy-
érdemű közönség szíves pári fogását
kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörlős

Cement, cementcsövek, fe-
déllemez, gipsz.

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.
Nagyvárad, Bémer-tér 4.

A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új
hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az
eredeti feltételek mellett elfogad, továbbá
a 4%-os magyar korona járadék 1914.
december 1-én esedékes szelvényeit már
november 20-tól kezdve költségmentesen
beváltja az

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.

Félix-Gyógyfürdő

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb hévíz forrása, víz hőfoka 49° 17 millió liter víz napi mennyiség.

Gyógyjavulatok: köszvény, rheuma minden formája, ischiás, iz-
zadmányok, csontbetegségek és sérülések, női ivarszervek különböző
megbetegedései ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan a páratlanul hatásos
Félix-gyógyfürdő gyógyforrásait.

Curtaxe nincs, prospektust készséggel küld az igazgatóság. A megsebesült
és megbetegedett katonák egészségének helyreállítása legtöbb esetben kívána-
tossá teszi a kénes meleg hévíz gyógyfürdők használatát. Hogy a sebesültek
és más betegek a kénes meleg gyógyfürdőt könnyűszerrel és jutányosan meg-
szerezhessék, a következő ajánlatot tesszük:

Tiszt urak részére szoba, fűtés, világítás, egy tükör- vagy kádfürdő pa-
kolással, reggeli kávé vagy tea süteménnyel, déli étkezés három fogás, esti
pedig két fogás, délben és este kenyér, naponta 7 koronába kerül.

A fürdőkbe vezető folyosók állandóan fűtve vannak s meghülés veszélye
nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Legénység részére szoba, három, esetleg négy személy részére, fűtés,
világítás, naponta egy tükör-fürdő, reggel fél liter forralt tej, 20 deka ke-
nyér, délben leves, főzelek, sült vagy főtt hus feltéttel, 20 deka kenyér, este
főzelek sült hussal vagy fél liter forralt tej és 20 deka kenyér, naponkint
és személyenkint 3 kor. 50 fillér.

6 személyvonat érkezik naponta a Félix-fürdő állomására. Állandó posta
és interurbán telefon a fürdőtelepen.

Félix-fürdő Igazgatósága.